

Studia ad Archaeologiam Pazmaniensiae

A PPKE BTK Régészeti Tanszékének kiadványai

Archaeological Studies of PPCU Department of Archaeology

Volume 2

Studia ad Archaeologiam Pazmaniensiae
A PPKE BTK Régészeti Tanszékének kiadványai
Archaeological Studies of PPCU Department of Archaeology

Nemzetközi szerkesztő bizottság

Heinrich Härke

Eberhard Karls Universität (Tübingen, D)

Oleksiy V. Komar

Institute of Archaeology of NUAS (Kiev, Ua)

Abdulkarim Maamoun

Damascus University (Damascus, Syr)

Denys Pringle

Cardiff University (Cardiff, UK)

Dmitry A. Stashenkov

Samara Regional Historical Museum (Samara, Ru)

Pálóczi Horváth András

KELETI NÉPEK A KÖZÉPKORI MAGYARORSZÁGON

Besenyők, úzok, kunok és jászok
művelődéstörténeti emlékei

Szerkesztők

Major Balázs – Türk Attila

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet és Társadalomtudományi Kar
Régészeti Tanszék

BUDAPEST – PILISCSABA
2014

A kiadvány megjelenését támogatta a Pázmány Péter Katolikus Egyetem:
Központi Alapok Program KAP-1.8-14/azonosítószám
és a Nemzeti Kulturális Alap Igazgatósága (NKA 3437/01022) és az

Első és hátsó borítókép
Kínai bronztükrök, Bánkút-Rózsamajor (12-13. század fordulója)

Szerkesztők
Major Balázs – Türk Attila

Fordítók
Heinrich Härke, Vajk Szeverényi, МҰҚЫШЕВА Раушангүл, Көшкімбаев Айболат Қайрслямұлы,
Ильенко Татьяна, Дмитрий А. Сташенков, Айболат К. Кушқумбаев

Térképek
Nagy Béla, Pálóczi Horváth András

Fotók
Pálóczi Horváth András, Karáth József, D. Erdőkürti Zsuzsanna, Dabasi András, Susits László, Kónya
Kálmán, Gerencsér Ferenc, Kiss Béla, Papp Tibor, Csecsetka Ferenc

Rajzok
Dékány Ágoston, Pálóczi Horváth András, Sabján Tibor

© A szerzők és az Archaeolingua Alapítvány
© Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Bölcsészeti és Társadalomtudományi Kar
Régészeti Tanszék

ISBN 978-963-9911-62-8
HU-ISSN 2064-8162

Minden jog fenntartva. Jelen könyvet, illetve annak részeit tilos reprodukálni, adatrögzítő rendszerben tárolni,
bármilyen formában vagy eszközzel – elektronikus úton vagy más módon – közölni a kiadó engedélye nélkül.

ARCHAEOLOGUA

2014

ARCHAEOLOGUA ALAPÍTVÁNY
H-1014 Budapest, Úri u. 49.

Tördelés és layout: Hős Gergely

Nyomda: Prime Rate Kft.

TARTALOM

Bevezetés	7
1. Csatlakozott népek, keleti vendégek	9
2. A besenyők országa	19
3. „Régi szokás szerint hadviseléssel tartozó besenyők” – Tonuzaba népe Magyarországon	37
4. Oguz kagán népe	57
5. A Kipcsak Pusztaságtól Cumaniaiáig	69
6. Kurgánsírok és ősök szobrai. A kun steppe művelődéstörténeti emlékei	85
7. „Pogányokkal védelmeztetjük országunkat”. Kunok a Magyar Királyságban.	99
8. A kun viselet	131
9. Kun szállásterület Magyarországon	155
10. „Lakjanak földhöz rögzített házakban”. Az állandó szállások kialakulása	167
11. A jászok Magyarországon	193
12. Pusztásodás és újratelepülés	207
Időrendi táblázat	217
Rövidítések	225
Irodalom	227
Képjegyzék	247
Peoples of eastern origin in Medieval Hungary he cultural heritage of Pechenegs, Uzes, Cumans and the Jász	259
Восточные народы в средневековой Венгрии Печенеги, узы, половцы, ясы Аннотация на иностранном языке	273
Орта ғасырларда Мажарстанда болған шығыс халықтары Печенегтер, оғыздар, кундар және ястар мәдениеті тарихының ескерткіштері	291
Қазақ тіліндегі түйіндеме	291